

DZIENNIK BERLIŃSKI

Adres redakcji i administracji

BERLIN W., Schillerstrasse 52,
Telefon: Stenmark 7546.

Posztowe konto czechowe: Berlin NW 7, nr. 4208

wychodzi codziennie

(wórcz niedziel i świąt)

EKSPEDYCJA: Bytom OS. (Beuthen OS.) Kurfürstenstr. 19

Cena abonamentu na pocście miesięcznie 1,85 mk.
Wysyłka pod opaską w Niemczech 2,75 mk. miesięcznie
Abonament w agencjach 1,85 mk. miesięcznie
Cena ogłoszeń w Niemczech
— Za 1 milimetr ośmiołamowy 10 fenigów. —

Rok XXXII

Sroda, 25-go stycznia 1928

Nr. 20

Walka o Reichsschulgesetz.

Możliwość rozwiązania Reichstagu?

Berlin. (WTB.) W poniedziałek odbyła się konferencja partji rządowych w celu uzgodnienia ich stanowiska na poszczególnie sporne jeszcze punkty Reichsschulgesetz'u. Mianowicie sporna jest sprawa świeckich szkół w Badenji i Hesji. Stresemanowa Deutsche Volkspartei łącznie z partjami opozycyjnymi pragnie dla szkół tych zachować czasokres dłuższy niż 5-letni, zanim będzie można je przekształcić na szkoły wyznaniowe. Centrum natomiast stoi na stanowisku, że zmiana ta nastąpić po-

wina jak najrychlej, co najmniej w ciągu 5 lat. Tak Deutsche Volkspartei jak Centrum na konferencji poniedziałkowej nie ustąpiły ani na krok z swoich stanowisk. Widoki osiągnięcia porozumienia są nikłe. Centrum oświadczyło, że wycofa swoich przedstawicieli z rządu, jeżeli nie przeprowadzi swego stanowiska. Wycofanie centrowych ministrów z rządu równałoby się rozwiązaniu Reichstagu, wybory do którego odbyłyby się miały natychmiast. Położenie ogólnie oceniają w Berlinie krytycznie.

Tajemniczy transport amunicji.

Berlin. (PAT.) „Berliner Tageblatt“ donosi: W niemieckim porcie kilońskim wykryty został tajny transport amunicji przeznaczony rzekomo dla Chin. W związku z tem okazało się, iż w sprawę wmięszani są również członkowie marynarki niemieckiej. Dziennik stwierdza na podstawie wiadomości, otrzymanych z Kilonji, że w sprawę tę wmięszany był m. in. aktywny porucznik marynarki niemieckiej, Protze, oraz wyższy radca rządowy oddziału transportu zamorskiego kierownictwa marynarki niemieckiej, Bouster. Obaj zostali aresztowani.

Wprawdzie, jak zaznacza „Berliner Tageblatt“, usiłowano tłumaczyć aresztowanie ich względami na interesy obrony krajowej. Tłumaczenie to jest tylko pozorne. W rzeczywistości bowiem chodzi w całej tej aferze o korzyści materialne, przyczem pewne oso-

by miały się podobno suto obłowić. Bedzie więc zadaniem śledztwa wyjaśnić, na jakie cele przeznaczone miały być zyski z tego interesu.

„Berliner Tageblatt“ zapytuje, skąd urzędnicy i oficerowie republiki mieli czas i możność zajmowania się tego rodzaju podejrzanymi interesami. Wyższy radca Bouster bawił w Kilonji i pertraktował z wszelkimi możliwymi władzami, przyczem pomijał władze celne oraz policję, powołując się w pertraktacjach swoich na ministerstwo Reichswehry. Dopiero potem stwierdzono, że ministerstwo Reichswehry nic nie widziało o tym transporcie amunicji. „Berliner Tageblatt“ wyraża nadzieję, że nowy minister Reichswehry nie będzie tolerował dalej tego rodzaju spraw.

Kongres panamerykański a Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.

Nowy Jork. (PAT.) Wbrew wszelkim oczekiwaniom nastąpiły pierwsze jawne ataki przeciwko Stanom Zjednoczonym na kongresie panamerykańskim. Mianowicie delegat Meksyku zgłosił do komisji organizacyjnej rezolucję, domagającą się, aby stanowisko przewodniczącego komisji administracyjnej i stanowisko generalnego dyrektora Unji Panamerykańskiej nie było jak dotychczas zastrzeżone dla Stanów

Zjednoczonych, lecz obsadzone corocznie według alfabetycznego porządku krajów. Drugą niespodzianką była mowa delegata Stanów Zjednoczonych Hughesa, wygłoszona na bankiecie. Hughes oświadczył, że Stany Zjednoczone nie uprawiają polityki zaczepnej w Ameryce. Stany Zjednoczone opróżnią Nicaraguę i inne kraje, jeżeli tylko będzie zagwarantowany ład przez trwałe rządy.

Biskup rumuński w Katowicach.

Katowice. (PAT.) Dnia 23 bm. w godzinach popołudniowych przybył tu z Holandji pierwszy biskup rumuński ks. Robu i zamieszkał u ks. kanonika Szramka. Celem podróży biskupa rumuńskiego do Polski jest zapoznanie katolików w Polsce z położeniem Kościoła katolickiego w Rumunji. Ks. biskup Robu powraca do Rumunji w dniu 24 bm.

Posel polski w Brukseli.

Bruksela. (PAT.) Dnia 21 bm. w otoczeniu członków poselstwa poseł Rzeczypospolitej Polskiej p. Filipowicz złożył swe listy uwierzytelniające na uroczystej audjencji u belgijskiego króla Alberta.

„Vorwärts“ o Litwie.

Berlin. (PAT.) „Vorwärts“ zaopatruje depeszę z Warszawy o przystąpieniu do rokowań polsko-litewskich uwaga, że Moskwa dodała dyktatorom kowieńskim odwagi do podtrzymywania w dalszym ciągu stanowiska ich w kwestji wileńskiej. Jest rzeczą niemożliwą — pisze dziennik — aby Liga Narodów zgodziła się, by panowie Smetona i Woldemaras gwizdali sobie na jej orzeczenie.

Program berlińskiego pobytu Woldemarasa.

Berlin. (PAT.) Biuro Wolffa donosi, że dnia 25 bm. przybędzie do Berlina premier litewski Woldemaras, który w ciągu kilkunastodniowego pobytu w stolicy Niemiec prowadził będzie rokowania z rządem niemieckim. Przedmiotem rokowań będzie prze-

dewszystkiem zasadnicze porozumienie w sprawie zawarcia nowego traktatu handlowego między Niemcami i Litwą, pozbawionym zaś porozumienie w sprawach innych, pozostających w związku z traktatem. Prócz tego omawiane być mają dalsze umowy niemiecko-litewskie, które okazały się koniecznymi wskutek objęcia przez Litwę zwierzchnictwa państwowego nad Kłajpedą, m. in. litewsko-niemiecka umowa w sprawie komunikacji granicznej, gospodarki wodnej, umowa w sprawach uprzedniczych, w sprawie pensyj i rent wojskowych, wreszcie sprawa przyszłego niemiecko litewskiego traktatu rozjemczo-arbitrażowego.

Zapowiedź chłopskiej opozycji w Rumunji.

Bukareszt. (PAT.) W Koloszarze wygłosił Maniu, przewodniczący rumuńskiej Narodowej Partji Chłopskiej przemówienie, w którym oświadczył, że Narodowa Partja Chłopska podejmie energiczną, atoli nierewolucyjną akcję przeciwko obecnemu rządowi. Jest on przekonany, iż stronnictwo jego dojdzie do władzy ponieważ jest to jedyne wyjście z trudnego położenia politycznego Rumunji. Wszyscy posłowie i senatorowie stronnictwa zostali zwołani na dzień 24 b. m. na konferencję, na której zapadła ważne uchwały w przededniu posiedzenia Izby, rozpoczynającej swe obrady 25 b. m. Minister spraw wewnętrznych Duca wezwał wszystkich prefektów w Siedmiogrodzie do Bukaresztu celem wystuchania sprawozdań o sytuacji w Siedmiogrodzie.

Ustąpienie p. Gesslera.

(C. P.) U progu nadchodzących wyborów w Rzeczypospolitej w łonie obecnego rządu zachodzą znamienne posunięcia. Przed niedawnym czasem nagle ustąpił długoletni minister Reichswehry p. Gessler a już znowu się mówi o możliwości ustąpienia z urzędu innego ministra prawnicowego — p. Keudell'a. Posunięcia te przywitała prasa lewicowo-republikańska jako manewr przedwyborczy prawicy, która przez usunięcie najbardziej niepopularnych na lewicy ministrów pragnie utrudnić lewicy walkę z koalicją rządową.

Jeśli tak jest, istotnie sprawa została pomyślana dobrze. P. Gessler bowiem był rzeczywiście może najbardziej zniechęconym przez lewicę ministrem, a zarówno on jak i jego system w wojsku niemieckim był przedmiotem nieustannych, ostrych ataków lewicy niemieckiej.

Powody tego stosunku są następujące: Kiedy p. Gessler w 1920 roku obejmował swe stanowisko po Noskem, lewica wierzyła, iż zdoła on zreorganizować nową armię i przepoić ją duchem demokratycznym i republikańskim. Co do ostatniej sprawy przekonania lewicy mogły być tembardziej uzasadnione, że p. Otto Gessler wyszedł właśnie z jej kół. Jako były burmistrz Norymbergii znany był ze swych poglądów lewicowo-demokratycznych, dzięki czemu bywał często przedmiotem licznych napaści ze strony prawicy.

Atoli z chwilą, kiedy objął odpowiedzialny urząd ministra Reichswehry w Rzeczypospolitej, zaczął zmieniać swe poglądy, oddalając się coraz bardziej od socjalistów, którym wiele zawdzięczał i od swych partyjnych przyjaciół-demokratów. Ulepszał armię niemiecką i niewątpliwie doprowadził ją do stanu doskonałego. W tej działalności oparł się na współpracy z b. dowódcą Reichswehry, gen. v. Seecktem oraz na całym sztabie oficerów, przesiąkniętych w większości duchem nacjonalizmu i monarchizmu. Nie pominął również w swych planach wychowawczo-wojskowych organizację reakcyjnych, które zawsze gotowe były stanąć do współpracy z Reichswehrą p. Gesslera.

Natomiast zawiódł całkowicie zaufanie lewicy i republikanów. Armja niemiecka, choć oparta na silnych podstawach, pozostała poza szeroką masą społeczeństwa, przesiąkniętego duchem republikańskim. Stała się czemś zamkniętą, odgranieczoną od narodu i obcą dla jego mas. Gessler dla tych mas stał się przede wszystkim zdrajcą zasad republikańskich i demokratycznych. Dlatego przeciwko niemu kierowały się najostrzejsze ataki lewicy.

Jego następca, Groener, ma przeszłość zdecydowanie monarchistyczną ale równocześnie opinię oficera uczciwego pogodzonego z republiką. Lewica przyjęła jego nominację z sympatją. Czy jednak będzie on w stanie tchnąć w armję nowego ducha republikańskiego, to dopiero przyszłość pokaże. Poważne koła demokratyczno-lewicowe wątpią w to. Stąd tylko można wyciągnąć taki wniosek, iż ustąpienie Gessler'a nie spowoduje jakichś zmian zasadniczych w armji. Natomiast odejście istotnie lewicy poważny argument w walce przedwyborczej z reakcją niemiecką.

Wyjazd Alberta Thomasa z Warszawy.

Warszawa. (PAT.) W ostatnim dniu swego pobytu w Warszawie dyrektor Międzynarodowego Biura Pracy p. Albert Thomas został w południe przyjęty przez wicepremiera Bartla, poczem odbył szereg konferencji z przedstawicielami pracodawców i pracowników. W poniedziałek wieczorem o godzinie 8.45 wyjechał z Warszawy pociągiem paryskim, żegnany na dworcu przez ministra pracy i opieki społecznej, delegata rządu Rzeczypospolitej Polskiej przy Lidze Narodów ministra Sokala, oraz szereg wyższych urzędników Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.